

Pieczeń elektroniczna jako instrument poprawy efektywności obrotu prawnego

Piotr Pieńkosz
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

- E-pieczęć oznacza dane w postaci elektronicznej dodane do innych danych w postaci elektronicznej lub logicznie z nimi powiązane, aby zapewnić autentyczność pochodzenia oraz integralność powiązanych danych (art. 3 pkt 25 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 910/2014 z 23.7.2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE).
- Podmiotem składającym e-pieczęć jest osoba prawna.
- Pieczęć elektroniczna jest dla osoby prawnej tym, czym dla osoby fizycznej podpis elektroniczny.

- W 2012 r. Unia Europejska zapytała, jakie usługi w elektronicznym obrocie prawnym powinny stać się przedmiotem unijnych regulacji. **51,7 %** badanych wskazało na pieczęć elektroniczną.
- Do 2014 r. pieczęć elektroniczna była przedmiotem regulacji prawnych wyłącznie wybranych państw.
- W 2014 r. problematyka e-pieczęci została przeniesiona na poziom prawodawstwa Unii Europejskiej – przyjęto wówczas rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 910/2014 z 23.7.2014 r.
- W Polsce próbę wprowadzenia e-pieczęci podjęto bez powodzenia w 2010 r. w czasie prac nad nowelizacją przepisów o podpisie elektronicznym – w efekcie pojęcie „pieczęci elektronicznej” pojawiło się w Polsce dopiero wraz z unijnym rozporządzeniem.

☐ CZECHY

- Możliwość stosowania pieczęci elektronicznej czeskie prawo przewiduje od 2000 r.
- Pieczęć elektroniczna służy zarówno jako gwarant autentyczności i integralności e-dokumentów podpisanych przy jej użyciu, jak i do potwierdzania oświadczeń woli osób prawnych składanych w postaci elektronicznej.
- E-pieczęć wykorzystuje aparat skarbowy, który opatruje nią zaświadczenia wystawiane w postaci elektronicznej osobom fizycznym i przedsiębiorcom.
- Używając pieczęci elektronicznej urzędy powiadamiają nadawcę e-listu, że wiadomość dotarła do danej jednostki.

☐ HISZPANIA

- Począwszy od 2015 r. wszystkie faktury przedkładane przez kontrahentów podmiotów sektora publicznego muszą mieć postać elektronicznych dokumentów przygotowanych według określonego przez prawo formatu.
- E-faktury muszą być opatrzone podpisem elektronicznym osoby fizycznej upoważnionej do reprezentowania wystawcy lub pieczęcią elektroniczną danego podmiotu zawierającą jego nazwę oraz numer identyfikacji podatkowej.
- W ocenie OECD takie rozwiązanie zwiększyło przejrzystość funkcjonowania administracji publicznej, jak również poprawiło efektywność dokonywanych przez urzędy rozliczeń.

☐ IRLANDIA

- Pieczęć elektroniczna jest wykorzystywana przez notariuszy, którzy opatrują nią e-dokumenty. Dzięki temu notariat posługuje się nowoczesnymi rozwiązaniami technologicznymi, a odbywa się to bez uszczerbku dla poziomu bezpieczeństwa obrotu prawnego, w którym notariusze odgrywają dużą rolę, jako podmioty zapobiegające oszustwom.

Etapy zrealizowane

Etap niezrealizowany

2014 r.

Przyjęto rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 910/14 w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania, w którym wprowadzono pojęcie „pieczęci elektronicznej”

2016 r.

1 lipca rozporządzenie nr 910/2014 wchodzi w życie we wszystkich państwach UE wprowadzając tym samym do obrotu prawnego pojęcie „pieczęci elektronicznej”

?

Prawo krajowe określa skutki prawne stosowania e-pieczęci (rozporządzenie nr 910/2014 nie reguluje tej kwestii)

Do wywarcia konkretnego skutku prawnego przez stosowanie e-pieczęci (w prawie cywilnym, administracyjnym etc.) niezbędne jest ustanowienie w polskim prawie regulacji wskazujących, jakie są to skutki.

- Jest to narzędzie, które użytkowane w elektronicznym obrocie prawnym z jednej strony spełnia oczekiwania w zakresie podnoszenia poziomu bezpieczeństwa, zaś z drugiej jest stosunkowo łatwe w użyciu.
- Pieczęć elektroniczna realizuje podobne wartości jak podpis elektroniczny (podnosi poziom bezpieczeństwa elektronicznego obrotu prawnego) przy mniejszych nakładach czasowych i bez zaangażowania dużej liczby pracowników osoby prawnej (dysponenta e-pieczęci).
- Dokumenty można opatrywać e-pieczęcią z użyciem automatycznych systemów, bez konieczności każdorazowego wyrażania zgody osoby fizycznej, jak ma to miejsce w przypadku stosowania podpisu elektronicznego.

□ PRZYKŁADY

Masowe wystawianie przez firmy elektronicznych faktur odpowiadających wymogom prawnym. E-pieczęć przedsiębiorstwa zastępuje wówczas podpis elektroniczny osoby fizycznej – pracownika firmy. Nie trzeba wówczas oddzielnie podpisywać każdej faktury podpisem elektronicznym osoby fizycznej

Uwiarygodnianie wydruków generowanych z rejestrów państwowych i sądowych

Pomoc przy gromadzeniu materiału dowodowego w postępowaniach administracyjnych

Potwierdzanie wpływu dokumentów elektronicznych do urzędu

- Postępowanie w sprawie ustalenia wysokości kosztów powstałych w związku z wydaniem dyspozycji usunięcia pojazdu, od którego to usunięcia odstąpiono w trakcie realizacji procedury (podstawa prawna: art. 130a ust. 2a ustawy z 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym).
- Koszty obejmują wydatki danego powiatu związane z wysłaniem na miejsce interwencji holownika, który miał dokonać usunięcia pojazdu – fakt, że do odholowania nie doszło nie oznacza, że nie powstały koszty paliwa, pracy kierowcy etc.
- W ramach postępowania starosta gromadzi dowody dokumentujące wykonaną pracę i poniesione koszty: zdjęcia z miejsca interwencji (np. potwierdzające dokonanie załadunku pojazdu), zapisy systemu GPS holowników (obrazujące, czy holownik wyjechał do zlecenia usunięcia pojazdu i jaki dystans pokonał).
- Zarówno organy odwoławcze, jak i sądy administracyjne badające legalność decyzji administracyjnej często kwestionują zebrany materiał dowodowy odmawiając wiarygodności zdjęciom wykonanym na miejscu interwencji, dlatego że nie są one opatrzone datą, jak również zapisom GPS, gdyż zwykły wydruk z systemu nie ma mocy dowodowej potwierdzającej powstanie kosztów wydania dyspozycji usunięcia.
- W efekcie sprawy są zwracane staroście do ponownego rozpatrzenia. Organ pierwszej instancji musi np. uzyskiwać pisemne potwierdzenie w firmie holującej daty oraz okoliczności wykonania materiału zdjęciowego oraz pozyskiwać pisemne oświadczenie co do autentyczności zapisów GPS. Są to działania wydłużające czas trwania postępowania administracyjnego.

- Pieczęć elektroniczna może pomóc zapewnić wiarygodność materiału dowodowego.

☐ SCHEMAT 1 i 2

Schemat 2 wykorzystania e-pieczęci w postępowaniu administracyjnym

Analogicznie e-pieczęcią mogą być automatycznie opatrywane dokumenty elektroniczne generowane z systemu GPS. Dostawca systemu GPS (podmiot składający pieczęć elektroniczną), przy pomocy którego śledzi się pracę holowników, gwarantuje wówczas autentyczność danych pobranych z systemu. Dzięki temu taki dokument jednoznacznie potwierdza, czy holownik wyjechał do danego zlecenia, a co za tym idzie, czy powstały koszty.

Czas przejazdu holownika

Trasa przejazdu holownika

Generowanie e-dokumentu z systemu GPS

Organ posiadający taki materiał dowodowy wszczyna postępowanie administracyjne

Dostawca systemu GPS potwierdza e-pieczęcią autentyczność e-dokumentu

- Zarówno materiał zdjęciowy, jak i dokumenty pobrane z systemu GPS, które zostałyby opatrzone e-pieczęcią, byłyby o wiele bardziej wiarygodne niż zwykłe wydruki.
- E-pieczęć gwarantowałaby, że opatrzone nią dane nie zostały zmienione (np. przez firmę holującą, która dąży do wykazania kosztów realizacji zlecenia) lub że każda zmiana byłaby możliwa do zauważenia i zweryfikowania oraz potwierdzałaby źródło pochodzenia dokumentu, co sprawiłoby, że taki materiał dowodowy byłby niezwykle wiarygodny i ułatwiałby rozstrzygnięcie sprawy co do istoty.
- Oczekiwane efekty wykorzystania e-pieczęci: przyspieszenie postępowań administracyjnych, dzięki ograniczeniu potrzeby prowadzenia pisemnych wyjaśnień, wyeliminowanie obecnie występujących zastrzeżeń organów odwoławczych oraz sądów administracyjnych.

